

Voerstationstraining voor gelten

Een optimale voorbereiding van gelten op voerstations na inseminatie levert zowel voor mens als dier voordelen op. Trainen in alle rust gedurende een paar weken voor inseminatie geeft de beste resultaten. Een apart trainingsstation met een vreetgroep en een rustgroep is optimaal.

Herman Vermeer
(ASG – Animal Sciences Group van Wageningen UR)

D

rachtige zeugen kunnen prima in groepen met voerstation(s) gehouden worden. Wel hangt het succes voor een groot deel af van de bedrijfsvoering. Een van de belangrijkste onderdelen is de training van gelten aan het voerstation. Als gelten zonder

ervaring in de groep met oudereworpszeugen geïntroduceerd worden, kan dat problemen geven. Ze staan het laagst in de rangorde en moeten soms letterlijk de klappen opvangen. Dat kan huid- en klauwbeschadigingen opleveren, maar ook onvoldoende rust om het voerstation te leren kennen. En voor de groei en ontwikkeling in de eerste dracht is de voeropname juist cruciaal. Reden genoeg om op deze diercategorie niet te bezuinigen, maar ze goed voor te bereiden op hun productieve leven. Op dit moment heeft bijna 60 procent van de Nederlandse bedrijven de zeugen in groepen. Van deze bedrijven gebruikt 70 procent zeugenvoerstations, te weten 54 procent op beton en 16 procent op stro. Hieruit kun je afleiden dat 40 procent van de zeugenbedrijven te maken heeft met gewinning van gelten aan voerstations.

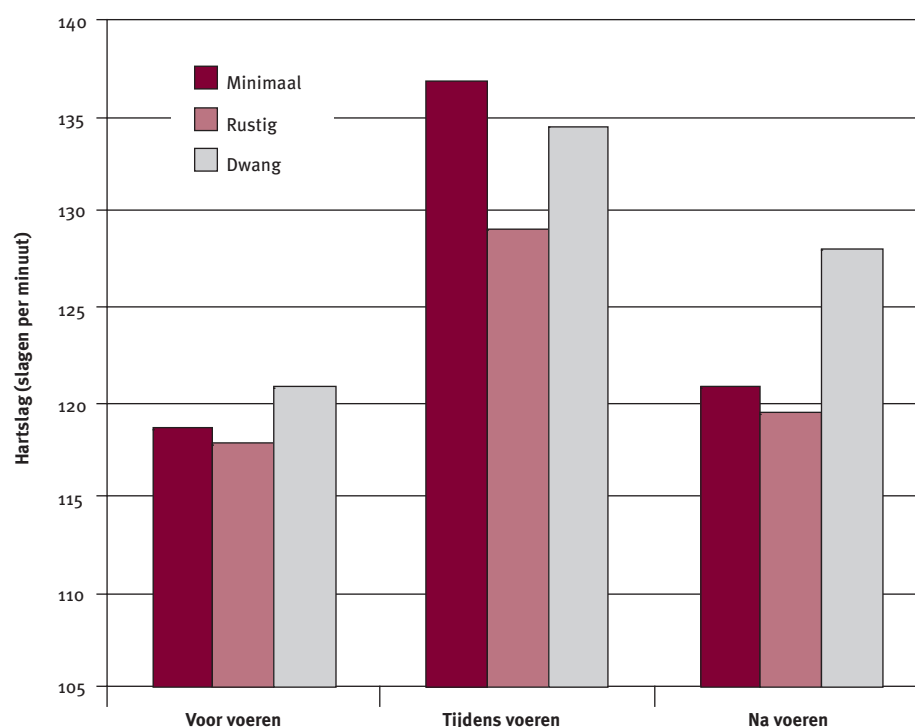
Deense ervaringen: jong trainen

In Denemarken zijn ze voorstander van het trainen in de weken voor het inzetten in de dekstal. In 2004 heeft men op tien bedrijven de omstandigheden en methode van training aan het voerstation uitgebreid beschreven. De bedrijven hadden gemiddeld 837 zeugen (400-2300) en 25,1 gespeende biggen per zeug per jaar. Zeven trainden vóór het dekken, drie erna. Op acht van de tien bedrijven was daarvoor een apart trainingsstation voorhanden. Een paar varkenshouders gaven de gelten minder voer voordat ze naar het trainingshok gingen, zodat ze hongerig waren bij de training. Men had daar erg goede ervaringen mee.

Twee introduceerden de gelten meteen na het dekken in de grote groep, acht deden dat pas na vier weken. De twee bedrijven met vroege introductie draaiden 25,5 en 25,8 gespeende biggen per zeug per jaar.

Figuur 1

Hartslag voor, tijdens en na het voeren bij drie manieren om de gelten in het voerstation te krijgen.

AANTREKKELIJKE ENTREE

Licht en de deur op een kier maken het gemakkelijker om het voerstation binnen te gaan.

Foto: ASG

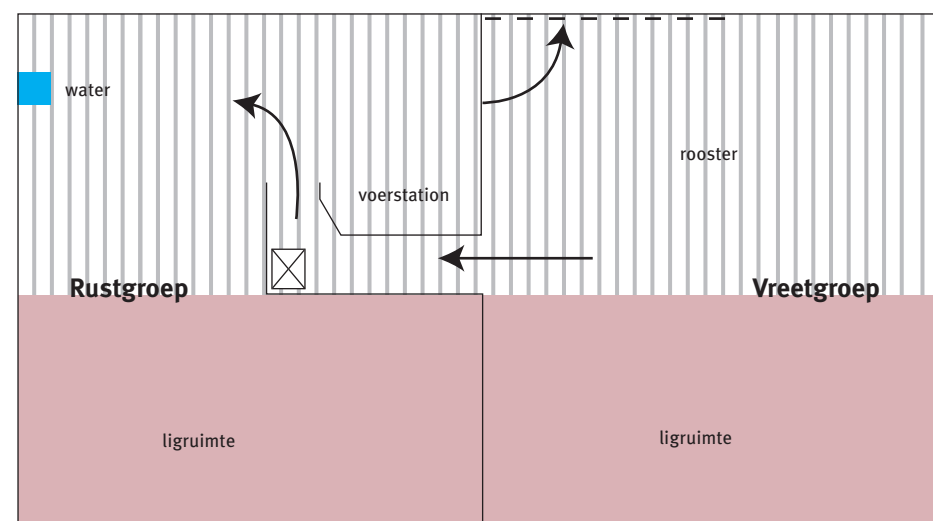
EEN GOEDE VOORBEREIDING

Een goede voorbereiding leidt tot rust in de groep en een goede conditie zonder krassen op de huid.

Foto: ASG

Figuur 2

Schematische weergave van een trainingshok met een vreetgroep en een rustgroep. Het trainingshok kan zich in het grote zeugenhok bevinden. Een droogvoerbak met wat hekwerk is ook een prima trainingsstation.

Eenmaal in de grote groep at circa 15 procent niet in het voerstation in de eerste vijf dagen, circa 10 procent ook niet in de tweede vijf dagen en 5 procent niet in de derde vijf dagen. Op de bedrijven die vroeg en lang trainden was dat echter maar circa 10 procent in de eerste dagen en daarna enkele procenten.

Training sociale vaardigheden

Gelten moeten zich op tijd wegdraaien van een oudereworpszeug om een rangordegevecht te voorkomen. Ze vormen de zwakkere partij en als ze daar niet aan toegeven dan krijgen ze 'klappen'. Het vaststellen van de rangorde is iets dat ze spelenderwijs in het leven leren. Dat begint al op de geboortedag met het vaststellen van de tepelorde. Maar als gelten van 25 tot 120 kg steeds in dezelfde groep zitten, dan verliezen ze deze vaardigheden deels. Af en toe hergroepeeren tijdens de opfok en het oefenen van rangordegevechten is dus zo verkeerd nog niet. Alleen kunnen mengmomenten beter niet in de trainingsperiode voor het voerstation vallen. Het aanleren van nieuwe vaardigheden gaat namelijk minder goed als er stress in het spel is.

Experiment Raalte

In Raalte hebben we in de training van 6 maanden oude gelten drie trainingmethoden vergeleken: 1) de gelten het helemaal zelf laten uitzoeken, 2) de gelten met zachte hand sturen of 3) de gelten geforceerd het voerstation in drijven. Het doel was om de snelheid van aanleren te meten en de hoeveelheid stress door het meten van de hartslag. We vonden geen verschil tussen de verschillende trainingmethoden, hoewel de gelten zonder menselijk ingrijpen in de loop van de trainingsweek de meeste vooruitgang boekten in doorloopsnelheid. Opvallend uit de hartslagwaarnemingen is dat de hartslag tijdens het vreten het hoogst is (Figuur 1). Kennelijk een opwindende bezigheid.

Uitvoering trainingsstation

Het ideale trainingsstation is een gewoon voerstation dat afgestemd is op kleinere dieren. Het mooiste is het als ze het voor zichzelf hebben, zodat ze de hele dag de tijd hebben om aan het station te wennen. Het gebruik van een aparte vreetgroep en een rustgroep van gelten die al gevreten heeft is zowel voor mens als dier gunstig. Figuur 2 laat schematisch zo'n hok zien. Met wat extra hekwerk is ook een prima trainingshok te maken in de drachtige zeugenstal. Alleen is dit station een groot deel van de dag nodig voor de drachtige zeugen. In de opfokstal is het ook mogelijk om een gewone droogvoerbak in te bouwen tussen wat

hekjes met ingang en uitgang. Het is dan wel zaak om niet te krap te voeren, omdat er anders competitie voor de bak en tussen de hekjes kan ontstaan. Bij onbeperkte voeding in de trainingsweek krijg je meer rust en meer 'trainingsmaaltijden'.

Trainingstips

Het tijdig trainen van gelten aan een voerstation is van groot belang om problemen met voeropname, stress en agressie te voorkomen in de eerste weken na inseminatie. We hebben daarom de volgende trainingstips verzameld:

- Start met trainen enkele weken voor inzet in de dekstal.
- Apart groepshok voor te trainen gelten.
- Probeer het systeem te laten lijken op het hok voor de drachtige zeugen.
- Ga niet mengen tijdens het trainen.
- Sommige fabrikanten hebben een trainingsstand in het programma.
- Voersnelheid op tweederde van de oudere zeugen (= 50 procent meer vreetijd, circa 120 g/min).
- Splits het trainingshok in 'nog vreten' en 'al gevreten'.
- Plaats het station met één lange zijde aan een wand of hek.
- Monteer een draaibaar hek aan de andere lange zijde.
- Zorg voor honger bij de start van het trainen.
- Kies indien mogelijk voor een kleiner type voerstation of pas lengte/breedte aan.
- Zet de achterdeur open op de eerste dagen.
- Zorg voor 24 uur (schemer)verlichting, met name in het station.
- Begin pas met actief trainen als ze meerdere dagen niet gevreten hebben, ook als ze kleine porties vreten betekent het dat ze het principe wel snappen.
- Strooi wat 'lokbok' op de vloer in het station.
- Bewaar restvoerlijstjes van de te trainen gelten bij het trainingshok.
- Zonder hulp duurt trainen 2-4 weken.
- Met hulp duurt trainen 1-2 weken.